

להתריס נגד הטבע

דרך הקראקורם ברמת פאמיר, המחברת בין סין לפקיסטן, היא מפעל הנדסי אדיר, הדרך הבינלאומית הסלולה הגבוהה ביותר בעולם, החוצה רכסי הרים ומדבריות עצומים. מסע לאורך חלקיו הסיניים של הנתבי, בחברת רועי עזים ושוכני ירשות, שמקיימים עדיין את אורח חייהם המסורתי ← יתם יעקבסון

הדרך מקאשגר לעבר רמת פאמיר הייתה עמוסה כלי רכב וקטנועים צבעוניים. בשוליה זיהו גברים חמורים רתומים לעגלות עץ מקרטעות. לפי הכובעים המסורתיים שחבשו, אפשר היה לזהות שהם מבני המיעוט האויגורי בסין. האויגורים הם בנים לעם טורקי ממרכז אסיה, רובם מוסלמים סונים והם גרים בשינג'יאנג, מחוז אוטונומי בצפון מערב סין.

תואי הדרך העפיל אל מעל לקו תעלות ההשקיה ולצמרות העצים, וכך התגלה מרבד הצטייה שמעבר לכתמי הירק. באבחה אחת הופך הירוק לאפורי צהוב. באופק, מעריבת לנח, ניתן היה להבחין בקושי בקו מתאר מוארך, עטור שלגי עד - רכס קונגור. כה עצום וגבוה הוא נראה, עד שחלק מהנסועים התעקשו שמדובר בענן ולא בהר. בעיירה אופל (Opal) התקיים באותו בוקר, כמדי יום שני, השוק השבועי. המיניבוס האט את נסיעתו, מתמרן בתנועה הצפופה. רבות מהעגלות עשו את דרכן לכאן - לפרוק או להעמיס סחורה. בשולי הדרך גדשו מקומיים את הצ'אי האנה (בתי התה) הציוויים. הם לגמו בקולניות תה מקעריות חרסינה קטנות ובצעו כיכרות לחם טריים שאך הוצאו מהטנדר - תנורי חרס עמוקים. ריח הלחם הגאפה הסתחרר באוויר. נשים עוטות מטפחות צבעוניות רחשו סביב רוכני ממכר הפירות והירקות. פאר התוצרת החקלאית המקומית - אבטיחים, מלונים, תאנים ורימונים - הוצע בהם. במסעדות המקומיות כבר נתלו בגרי בהמות פשוטי עור ונערמו אטריות

החול האדומה והקונגלומרטים הצהובים תופסים סלעי יסוד כהים: דרמה גיאולוגית במיטבה. דרך הקראקורם (Karakoram Highway) נפרצה במפעל הנדסי אדיר במשך עשרים שנה (1959-1979) ונחשבת כיום לדרך הבינלאומית הסלולה הגבוהה ביותר בעולם. הדרך, שאורכה כ-1,300 קילומטרים, מתחילה בנווה המדבר העצום של קאשגר ונמשכת דרך רמת פאמיר ושולי רכס קראקורם אל אבוטבאד (Abbottabad) שבפקיסטן. היא חולפת בסמוך לקשמיר, ולפיכך נתפסת כבעלת חשיבות אסטרטגית גדולה הן לסין והן לפקיסטן, הנמצאות שתיהן בעימות מתמשך עם הודו. דרך הקראקורם חולפת בתוואי של דרך סחר קדומה חשובה. היא מפעילה אל רמת פאמיר לאורך הנהר, בתוואי הנוח ביותר שבנמצא, ונמשכת הלאה תוך שהיא מנצלת בקעות טבעיות בלב ההרים וחוצה את מעברי ההרים הנמוכים כנמצא. הדרך המודרנית, שהקמתה גבתה באופן רשמי את חייהם של מאות פועלים (ובאופן לא רשמי כנראה הרבה יותר) קרסה חרשות לבקרים כתוצאה ממפולות סלע אדירות ומשיטפונות, וירעה מפעלי שיפוץ עצומים. בימים אלה ממש עושים הסינים את הבלתי

ייתכן ובהתרחס נועזות נגד הטבע עוברים על פרויקט ענק, שבסופו חלק ניכר מהדרך בקטעייה הבעייתיים יעבור במנהרות ועל-גבי גשרים. לצד דרך הרכב מוקמת מסילת ברזל שעתידיה לקשור את סין עם נמל קראצ'י שבפקיסטן, שלחוף הים המערבי. כלכלנים רבים משערים שהמפעל הזה, שעלותו מוערכת בכ-46 מיליארד (!) דולרים, עתיד לשנות את פני הכלכלה העולמית. הוא יאפשר יצוא המוני וזול של סחורות תוצרת סין למזרח התיכון ולאפריקה. אין ספק שמבחינה מקומית יותר ישנה המפעל את הרמוגרפיה מערעב סין ובפקיסטן.

האגם השחור ואנשי ההרים
ערוצו של נהר גאז הולך ונעשה צר ותלול יותר. אין צורך במד גובה כדי להבין שהכביש נוסק אל-על. כשיש תנאי ראות, אפשר להבחין בכך שמשני העברים מתנשאים מצוקים סלעיים עצומים וכיניהם כמו קפאז בזליגתם - קרחוני ענק. הנתונים היבשים מצביעים על כך שרום הפסגות

הנשקפות גבוה מהכביש לאורך יותר מארבעה קילומטרים, אבל נראה שאין האדם יכול לקלוט בחושיו את הממדים העצומים הללו. בבת אחת נפתח הקניון הצר והתלול אל תוך בקעה רחבה, מוקפת פסגות מושלגות (הרחוקות שבהן נמצאות בקריגיסטן השכנה).

חלק ניכר מהדרך יעבור במנהרות ועל-גבי גשרים, ולצדה תהיה גם מסילת רכבת. כלכלנים משערים שהמפעל הזה עתיד לשנות את פני הכלכלה העולמית

מנהגים מסורתיים.
טעות אבולת קיריגיזית באמצע שום מקום. משמאל: מצבה סג'יקית בצורת אוכף

מסביב לעולם

אנגליה, מפקד הברבורים
מסורת בריטית ייחודית: מפקד אוכלוסין לברבורי התמוה. בחודש יולי, כשאפרוחי הברבורים הופכים לברבורים צעירים, יוצאים נציגי הוד מלכותה לספור את אוכלוסיית הברבורים ולסמן את רגלם בטבעות. בניגוד לתדמית הירוקה והמודרנית של האירוע, שורשיו במאה ה-12, תקופה שבה נחשב בשרם של העופות המלכותיים למעדן. הברבורים בממלכה נחשבו אז, כמו היום, לרכוש הכתר, והיחידים שקיבלו פריבילגיה להחזיק (ולאכול) ברבורים היו חברי שתי גילדות - סוחריו היין וצובעי הבדים. סוחריו היין סימנו את הברבורים שלהם בשני פסים, וצובעי הבדים - באחד. כיום הברבורים הם עופות מוגנים, והסימון הוא טבעת סמלית שמצמידים לרגליהם לצורכי מעקב ושמידת טבע. אבל הטקס נשמר, ומתבצע מדי שנה, כשופרי הברבורים לובשים בגדים תקופתיים וגם הסירות מקושטות בהתאם. לצפייה בסרטון סרקו את הקוד.

איפה: קטע התמוה שבין Abingdon-Thames בלונדון ועד ל-Abingdon שבאוקספורדשייר (כ-55 קילומטרים).
מתי: 20-24 ביולי

ספרד, ריקוד קביים
בכפר הקטן Anguiano בספרד מציניים את חגה של מריה מגדלנה (Magdalena festa) בטקס מיוחד, שבו מצינים סוג עתיק של ריקוד על קביים. זהו אקט מסוכן שאפשר בקלות לשבור בו רגל (או מפרקת), והטכניקה הועברה מאב לבנו במשך מאות שנים. הרקדנים לובשים חולצות צבעוניות ומעין חצאיות תפוחות (אולי שריד מהתחפושות לנשים). החושפות קביים גבוהה של שלושה מטרים. הרקדנים בוהים קדימה במבט קבוע, כדי לסייע להם לשמור על שיווי המשקל. כיום נחשבים ההליכה או הריקוד על קביים גבוהים לבידור ולמעשי לולייתו ואקרובטיקה, אבל יש לכך מסורת עתיקה כחלק מפולחן ומטקסים דתיים בחלקים רבים של העולם. בספרד זהו כנראה שילוב של חלק מהפולחן המקומי מהימים שלפני הנצרות, ששולב על-ידי הכמרים המקומיים לפני מאות שנים. לצפייה בסרטון סרקו את הקוד.

איפה: Anguiano, מחוז ריוחה, ספרד
מתי: 22 ביולי

איטליה, פסטיבל החד-קרן
אירוע שיכול להשתלב בטיוול פחות שגרתי בטוסקנה: לא גבינות, לא יין - אלא חד קרן. פסטיבל החד קרן (Festa dell'Unicorno) מתקיים בעיירה וינצ'י, כפר הולדתו של ליאונרדו דה וינצ'י, ובמהלכו מתחפשים תושבי הכפר בתלבושות מרהיבות של יצורים מהאגדות. יהיו גם הופעות של קסם ואגדה, תחרויות קליעה בחץ וקשת ויריד ימיבינימי. לצפייה בסרטון סרקו את הקוד.

איפה: Vinci, טוסקנה
מתי: 24-26 ביולי

מידע מעשי

- אפשר להגיע אל קאשגר בטיסות לאורומצ'י, בירת מחוז שינג'יאנג מבייג'ינג
- יש גם רכבת שיוצאת מאורומצ'י, אך הנסיעה בה אורכת בדרך כלל יותר משלושים שעות
- בקאשגר יש מלונות מצוינים
- בשנים האחרונות נפתחו כמה מלונות בתנאים בסיסיים ויותר בטשקורגן. מומלץ לערוך באזור טיול בן יומיים לפחות, הכולל לינה בטשקורגן. נסיעה בת יום אחד מקאשגר וחזרה היא בגדר "תפסת מרובה לא תפסת"

מראות מן הדרך.
יאקים רועים, שירדק (שטיח קירגיזי), גבר עם קלפק - כובע לבד קירגיזי. התמודות עם שטיפונות ונוץ בדרך הקראקורם למטה: אחו קיצי בשולי אגם קראגול

התלוננו אצל צ'ינגיס (ג'ינג'ס) האן, והוא שלח את לגיונותיו על מנת לסייע למבקשים את עזרתו ולחזק את כוחו.

לא פלא שכל מי ששלט באזור ביקש גם את השליטה בבקעה הפורייה הזו, שאפשרה שליטה מוחלטת בדרך החוצה את ההרים. לא בכדי הוקמה כאן מצודה. המצודה, הניצבת כיום מעל העיירה המודרנית, נקראה טשקורגן ("עיר האבן") והיא שהעניקה למקום את השם המודרני. כשצילמו את הסרט "דורף העפיפונים", השתמשו במצודה העתיקה כתחליף למצודה בקאבול. אפגניסטן, אגב, נמצאת ממש מעבר להרים. הושט היד וגע בה.

הדרך מטשקורגן נמשכת לאורך הבקעה הרחבה, עטורת הפסגות, אל עבר הגבול עם פקיסטן. בנקודה מסוימת, אם רק יש ראות, אפשר להבחין ב-K2, הפסגה הגבוהה ביותר בקאראקורם והשנייה בגובהה בעולם. תיירים זרים יכולים לחצות את הגבול אל פקיסטן, וקומץ מהם גם עושה זאת, אבל ישראלים צריכים כמונן לחזור על עקבותיהם אל קאשגר. אפשר להתנחם בכך שהדרך חזרה תמיד נראית שונה, במיוחד כשהנוף כל-כך עוצמתי. ●

g@globes.co.il

משוננות, שמשמלות נהרות והרים. הנהרות הם מקור החיים, ההרים מעניקים הגנה.

עיר האבן

מעבר לאגם קראגול מעפילה הדרך אל מעבר הרים, בשולי המערביים של מוצטג אתא, "אבי הקרחונים". לצד הדרך רועים כרדך כלל יאקים שחורים, גדולי קרניים ועבותי פרווה. דרומית למעבר ההרים משתרעת האוטונומיה הטג'יקית. בימים אלה ממש נפתח מעבר גבול בין סין לטג'יקיסטן השכנה, שנועד אף הוא להגביר את הסחר ואת השליטה הסינית במרחב.

בתוך זמן קצר גולשת הדרך אל בקעה מוריקה, רחבת ידיים, שבלבה העיירה הטג'יקית טשקורגן (Tashkurgan). האקלים הקר אינו מאפשר גידולים חקלאיים, אך זהו גן עדן לבהמות. האנשים כאן שונים. הם דוברי דיאלקט פרסי ולבושן של הנשים שונה: הן לובשות שמלות דקות גזרה וחבושות כובע רקום דמוי תרבוש גבוה ועליו מטפחת דקה. בשנת 1217 התחולל בבקעה הזו קרב קשה: קארא חית'אי, ממלכה בודהיסטית מרכז-אסייתית מנעה מהמוסלמים תושבי האזור מלקיים את דתם. הם

לעצור בנקודה מבודדת יותר, שבה ניתן לחוות את עוצמתו של הטבע. מי שכוחו במותניו ומתארגן מראש, יכול לצאת למסלול היקפי של האגם והתאקלמות לגובה. אסור, כידוע, לעלות בבת אחת, מחשש למחלת גבהים.

כשולי הדרך התגלה לפתע מקבץ אנשים עיושבים כאילו בשום מקום, גברים ונשים בנפרד. עצרנו. מהר מאוד התברר שמדובר בסעודת מצווה לזכרו של גבר קירגיזי שהלך לעולמו, ואנו הוזמנו להצטרף לארוחה ולחלוק כבוד למת. רוב הקירגיזים חיים מעבר לגבול, בארצם, אך חלקם חיים בסין כמיעוט זעיר. בין הגברים והנשים היו שלבשו את התלבושות המסורתיות שלהם: כובעי לבד גבוהים ואפודות צמר לגברים, ושמלות אדומות, שבלטו למרחוק על רקע האפור, שביטים ותכשיטי זהב לנשים.

הקירגיזים החיים באזור זה עדיין מנהלים חיי נרודים למחצה. לחלקם יש אמנם בתי קבע קטנים, בנויים אבן מקומית, אבל הם מתפרנסים בעיקר מרעיית עדרים עזים, כבשים ויאקים. חלקם חיים עד היום ביורטות - אוהל הנוודים המסורתי שעשוי לבד. מספר היורטות פוחת בשנים האחרונות, אבל עדיין ניתן לראותן פה ושם. אם רק מתאפשר, כדאי מאוד לעצור לידן ולהתרשם מכיטוי הפתח - שירדק - שעשוי בעבודת טלאים נהדרת.

המתכונת הבסיסית של עיטור השירדק היא תמיד ריבוע הניצב על קודקודו. הריבוע מסמל את היחידה הבסיסית של שלד קיר היורטה. בתוך הריבוע מופיעות כמה דוגמאות, אך הנפוצה מכולן היא של ארבע עד שמונה דמויות אדם הנמצאות בחברותה, כמו מסתופפות סביב האש או סוערות, מוגנות על-ידי הריבוע התוחם, המסמל את היורטה. בהיקף השירדק מופיעים מוטיבים המשלבים בנט עם קרני שפע מסולסלות, סמל לברכת הערבות והעדרים (המוטיב מופיע גם בחלקה החיצוני של היורטה, סביב בסיס הגג). מעבר לו ישנן מסגרות

הדרך המודרנית, שהקמתה גבתה באופן רשמי את חייהם של מאות פועלים (ובאופן לא רשמי כנראה הרבה יותר), קרסה חדות לבקרים כתוצאה משיטפונות וממפולות סלע אדירות

